

сяхъ да бждѣть необытаемы за чловѣка. Лапландци-ти и Самоеди-ти вѣдятъ елена по цѣлы стада, кои-то имъ сж еднико-то богатство. Отъ мясо-то и млѣко-то на елена ся хранять, съ кожѣ-тѣ му ся обличать и покрывать колыбы-ты си, освѣтъ това го и вѣдятъ. Той за глѣданіе не иска никакъвъ трудъ, защо-то ся храни съ мѣхъ, кой-то ровн исподъ снѣга.

И тѣй ный видѣхмы, че климатъ-тѣ обусловлява сж-ществованіе-то на орждный міръ; видѣхмы, че въ горящы-ты страны растенія-та зимать исполинскый видъ, а въ студены-ты дребиѣжтъ, доклѣ исчезнѣтъ. Нѣкои си учени, като сравнили тропическѣ-тѣ природѣ съ нашѣ-тѣ дори казывать, че наша-та трева въ горящы-ты страны расте на дръвета, на кои-то листа-та сж тѣй сладкы и хранителны, щото ся употрѣблявать за хранѣ, а пакѣ листа-та на наши-ты дръвета ядѣтъ само животны. Плодове-ти на тропическы-ты растенія сж сжщый хлѣбъ; заради това тамошны-ты хора нѣмѣтъ брашно; нито имѣтъ потрѣбѣ да кладѣтъ огънь за печеніе и готвеніе: природа-та имъ дава всичко на готово.

Въ студены климатъ ные срѣщамы противно-то. Тамъ дѣто може еще да ся поддѣржа животъ-тѣ, виждамы борѣ, ела, рѣжъ и барабой; еще по-насѣверѣ тундры, мѣхъ и най-сѣтнѣ ничто.

Такъво распрѣдѣленіе на растенія-та не е само хоризонтално (плоско) по лице-то на земѣ-тѣ: тоя законъ ся подтвердява и отвѣсно; напр. има планины, на кои-то по полы-тѣ ся раждать растенія каквы-то по топлы-ты страны, а колко-то ся искачвамы на горѣ, срѣщаме растенія отъ умѣренный климатъ, а прѣвы-ты исчезать; еще по-горѣ като ся искачимъ, срѣщамы борѣ, елѣ, растенія отъ студены климатъ; най-сѣтнѣ достигамы, като прѣминемъ и мѣха, до снѣжѣж-тѣ чрѣтъ, коя-то е вече граница за живота на орждный міръ. Като климатъ-тѣ распрѣдѣля растенія-та, тѣй сжщо по тѣхъ може да ся опрѣдѣли обратно климатъ-тѣ на странѣ-тѣ. То ще рече, че ные съ растенія-та можемъ да опрѣдѣлявамы и измѣрвамы температурѣ-тѣ на странѣ-тѣ, какво-то съ термометръ (топломеръ).